

Egy hét a világpolitikában

Az esztendő fordulása világszerte nagy figyelmet keltett Koszigin szovjet miniszterelnök interjúja, amit egy japán lapnak adott. Ebben nagyon találatosan összegezte a legfontosabb tennivalókat a béke érdekében: el kell oltani a legnagyobb veszélyt rejtő háborús tüzfészkeket. Ez Vietnám, Közel-Kelet; ugyanakkor tovább kell fáradozni az európai biztonság megteremtése érdekében.

Kezdeményezés és halogatás

Vietnám kérdésében a múlt év jelentős változást hozott — a korábbi esztendőkhöz viszonyítva —, a karácsonyi és az újévi viszonylagos fegyvernagyvadás sem volt eredménytelen. A három amerikai hadifogoly átadása, ezzel kapcsolatban az USA és a DNFF megbízott tisztjeinek találkozója kis lépést jelentenek a DNFF elismeréséhez vezető úton. Persze ez az út még hosszú, de mint ahogy a VDK bombázásának beszüntetésére is kénytelenek voltak, ugyan úgy eljön az idő, amikor mind az USA-nak, mind a saigoni kormánynak a DNFF-fel, mint teljes jogú delegációval, egy asztal mellé kell ülniük.

Igen ám, de milyen formájú legyen a párizsi békekonferencia asztala? Hónapok óta tart erről a vita, a washingtoni—saigoni fél mindenféle manővert elkövetett, hogy különböző formai kérdéssel elődázza az értekezlet megkezdését. A VDK és a DNFF delegációja pedig rugalmas, megértést tanúsító javaslatokat tett éppen az új év első óráiban. Beleegyezett abba, hogy nem jelzik a delegációk nevét, zászlókat sem helyeznek el maguk előtt és a kerek formájú asztallal elkerülhető a kettős, vagy a négyes találkozó jellege. E jószándékú, kompromisszumot is tükröző megoldást sem fogadta el az USA és a saigoni fél, pedig ennek alapján akár holnap is megkezdődhetnének a párizsi tárgyalások.

Az izraeli agresszió hatása

Az izraeli helikopterek és vadászgépek meglepetésszerűen Libanon fővárosa fölé repültek és bombázták Beirut polgári repülőterét —, mint jelentették. A Biztonsági Tanács Szilveszter éjjelén egységes határozatában ítélte el Izrael lépését. Bár e határozat nem követelt erőltetett intézkedéseket az agresszor ellen, mégis hatással volt a nyugati közvéleményre és kormányokra. Ennek következménye a héten láthatóvá is vált. Még Rusk amerikai külügyminiszter is felszólította Izraelt, hogy az ismerje el: ez a „megtorló” politika nem hozhatja meg Közel-Kelet békéjét, amelynek előfeltétele az USA szerint is a BT 1967 novemberi határozatának végrehajtása. Az angol kormány szintén Izraelt elítélő álláspontot foglalt el ebben az esetben, Franciaország pedig még határozottabban. Rendkívül figyelemre méltóak voltak azok a kezdeményezések, amelyeket a Szovjetunió folytatott az új esztendő első napjaiban. Párizsban, Londonban; Washingtonban, a szovjet nagykövetség felkeresték a jelzett országok kormány-diplomatáit és a tárgyalásokon az a javaslat szerepelt; a nagyhatalmak közreműködésével kell megakadályozni az újabb háború kirobbanását Közel-Keleten. Erdemi válasz ezel kapcsolatosan még nem érkezett, de ENSZ-körökből származó értesülések szerint a világszervezet számos tagállama érdeklődéssel fogadta a nagybatalmi lépésre vonatkozó javaslatot.

Az Izrael által ismét felszított helyzetben bizonyos változások is jelentkeztek az elmúlt héten a közel-keleti térségben. Londonban bejelentették, hogy Roberts brit külügyi államminiszter rövidesen hivatalos látogatást tesz az EAK-ban. Ugyancsak londoni hír, hogy egy angol cég léghajító rakétákat szállít Jordániának —, eddig az USA volt a fegyverszállító. Tehát az alapján Izraelt támogató Anglia támogatja Izrael ellen Jordániát!

Ezzel egyidejűleg Nasszer elfogadta Husszein jordániai király javaslatát, hogy hívják össze az arab állam- és kormányfők csúcstalálkozását. A válság éleződése ugyanis közelebb hozta az arab nézeteket!

Ami pedig különösen szembetűnő: az eddigi hagyományosan nyugatbarát libanoni kormány úgy döntött, nem engedélyezi a 6. amerikai flotta látogatását. A beiruti-kabinet ülésén viszont elhatározták, lehetővé teszik a szovjet hajók libanoni látogatását, amennyiben a szovjet vezetők ilyen javaslatot fordulnak Libanonhoz.

Járható és veszedelmes út

A békés egymás mellett élés politikájának gyakorlati tétét mutatja a pénteken megkezdődött szovjet—francia kormányközi tárgyalás, a további együttműködés fejlesztése, kiszélesítése érdekében. Az európai biztonság megteremtésének egyik fontos jelzője a két ellentétes rendszerű ország folytatódó együttműködése, minden elvi gátló tényező ellenére. Ez a járható és követendő lépés a Nyugat és a Kelet reális közeledésének útján.

Veszedelmes út azonban, amelyen a bonni kormány jár. Hosszas szócáták és huza-vona után ismét elhalasztották az ún. náci NDP betiltásáról szóló beadvány továbbítását az alkotmánybírósághoz. Egyéb figyelemre méltó hírek is jelzik az NSZK veszélyes törekvéseit. Az úgynevezett „fejlődő országok megsegítésére alakult nyugatnémet szolgálat” újabb 161 küldöttet menesztett Ázsia, Afrika és Latin-Amerika országaiban. Hírmagyarázók ezzel összefüggésben megállapítják, hogy a nyugatnémet „önkéntes szolgálat”, amely az amerikai „békehadtest” mintájára jött létre, Bonn ideológiai behatolásának eszköze a fejlődő országokban. És egy másik értesülés: Bonn egyre inkább az északatlanti tömb kisebb államainak fegyverszállítója válik. A Rajna-menti politikusok és tábornokok nyilvánvalóan arra számítanak, hogy korszerű fegyverek állításával közvetlen befolyást gyakorolhatnak a vásárló országok politikájára. Nyugatnémet sajtójelentésekből kiderül, hogy a fegyverexportban egyre nagyobb helyet foglalnak el a tankok és a tengeralattjárók. Az NSZK újévi „ajándéka”; kötelezettséget vállalt, hogy hat holland páncélos zászlóaljtal Leopárd — típusú tankokkal szerel fel...

Markovits Tibor

Tanácskozik az Osztrák KP kongresszusa

● Bécs (MTI)

Pénteken délután és szombaton egész nap folyt a vita az Osztrák KP XX. kongresszusán a Központi Bizottság beszámolója felett.

Alfred Ruschitzka, a Politikai Bizottság tagja elmondotta: Ausztria és a szocialista országok erősödő gazdasági kapcsolatainak is köszönhető, hogy a nyugat-európai gazdasági visszaesés Ausztriában nem volt erős.

Erwin Scharf, a KB titkára hangoztatta: a polgári sajtó el akarja hitetni olvasóival, hogy az Osztrák Kommunista Párt csak akkor lehet önálló, ha „elutasítja a moszkvai vonalat”. A párt természetesen önálló, önálló akkor is, ha szolidáris a Szovjetunió, a szocialista országok sikereivel, eredményeivel.

Visszatérő téma volt a felszólalásokban: sürgetően szükséges a párt egységének helyreállítása, a vezetés megfiatalítása, munkájának megjavítása.

A kongresszus ma folytatja munkáját.

Üzenet Burmába

● Moszkva (TASZSZ)

Nyikolaj Podgornij és Alekszej Koszigin távirati üdvözlötte a baráti burmai népet, annak forradalmi tanácsát, minisztertanácsát és személyesen Ne Win tábornokot, a Burmai Unió miniszterelnökét, az ország függetlenné válásának 21. évfordulója alkalmából.

Odesszal tengerészek

Az Iván Franko parancsnoka

A Patyomkin lépcső tetejéről a kikötő úgy fogja a szemet, mint a mágnes a vasat. Hatalmas Ganz-daruk erdeje, hajók kavalkádjá, teherautók nyüzsgése, emberek sürgés-forgása — ez a kép az odesszaiaknak is mindig érdekes. Az egyik rak társor mögül hatalmas fehér hajó emelkedik ki: az Iván Franko. Odamegyünk.

Amint közeledünk hozzá, egyre magasabbra nő. Számolom az emeleteket: a víz színétől felfelé nyolc. Valaki megjegyzi, hogy a hajótestben tefelé is van még három, összesen tehát tizenegy. Vízkiszorítása kis híján húszezer tonna. Öt évvel ezelőtt épült 12,5 millió rubelből.

Besétálunk a hídon. Elegáns fiatal matróz pattan elénk szolgálatkészen: — A parancsnokhoz!

Beszállunk a liftbe és másodpercen belül kilépünk az egyik felső lépcsőházba. Mikhael Grigor kapitány már vár bennünket. Egyenes, mint a cövek, fekete egyenruhájában, kintintéseivel maga az élő tekintély. Mosolyognak még az árnyéka sem fedezhető fel az arcán. A homloka feltűnően magas és szemüveget visel. Udvarias mozdulattal invitál a lakosztályába.

— Szegedről? — ez a legelső szava. — Igen — válaszolom, s mintha megenyhülnének szigorú vonásai. Ismét megszólal:

— Az Iván Franko alkalmazottai közül többen az odesszai Szeged utca lakói.

Francia konyakot, angol viszkít. Havanna-szívert és különféle amerikai cigarettákat rendel az asztalra. Hang nélkül, alig észrevehető szemmozdulattal. Ő nem ül le rögtön, megvárja, hogy minden rendben legyen. Szemügyre veszem a legkényesebb ízlésnek is megfelelő berendezést. Az egyik falon vitorláhajót ábrázoló festmény. Dühöngő vihar dobálja ké-

A CSKP KB elnökségének nyilatkozata a jelenlegi politikai helyzetről

● Prága (MTI)

A CSKP KB elnöksége 1969. január 3-i ülésén megtárgyalta a jelenlegi politikai helyzetet és felhívással fordult Csehszlovákia állampolgáraihoz, kommunistáihoz, a szakszervezetek tagjaihoz és a Nemzeti Front szervezeteihez.

A felhívás megállapítja, hogy a párt vezetése és az állam felelős vezetői továbbra is el vannak szánva, minden január óta keletkezett érték megőrzésére. Az elnökség biztosítani akar mindenkit, hogy amit az előző hónapokban magára vállalt, azt a gyakorlatban meg is valósítja. Ehhez azonban, mind a belső, mind a külföldi kapcsolatokban megfontoltság és a nyugalom légköre szükséges. A társadalom tartósan nem élhet és dolgozhat viszáltyokban és feszültségben — állapítja meg a felhívás.

Ezért egyetlen felelős állampolgár sem mehet el mellette a veszélyes helyzet mellett, amely az utóbbi időben kezd kialakulni. A továbbiakban megállapítja az elnökség, hogy különféle ultimátumszerű követelések hangzanak el, amelyek tartós nyugtalanságot váltanak ki a közvéleményben, felkorbácsolják az érzelmeket és olyan emóciókat keltenek, amelyeket könnyű felhasználni a nép valódi érdekei ellen.

E tettek a társadalmat konfliktusokba kergetik, amelyeknek következményeit a kezdeményezők el sem tudják képzelni, ha csak azokat maguk nem kívánják. Az elnökség ezért minden állampolgár figyelmét felhívja a helyzet súlyosságára és azokra a következményekre, amelyekre

sor kerülhet bármiféle meg nem gondolt lépés eredményeképpen.

Sajnálatra méltó — állapítja meg a CSKP KB elnöksége —, hogy a jelenlegi helyzetben, amikor öntudatosra, fejegyelme és mértékartásra lenne szükség, kampányt indítottak a szövetségi parlament elnöki funkciójának betöltése körül; olyan kampányt, amely nem veszi figyelembe sem az idő komolyságát, sem a nemzetiségi kapcsolatok érzékenységet, sem a demokratikus élet szükséges szabályait.

Különösen nyugtalanító — hangsúlyozza az elnökség felhívása —, hogy az ország nemzeti közötti ellentéteket szítanak, hogy eltorzított információk alapján támadásokat intéznek egyes politikai vezetők ellen; sőt sztrájkokkal fenyegetőznek, jöllehet ez teljesen indokolatlan.

Az elnökség felhívása a továbbiakban megállapítja: minden állampolgár elidegeníthetetlen joga, hogy demokratikus úton részt vegyen a politika kialakításában. A jog azonban felelősséget is jelent — hangsúlyozza az elnökség. Ezt a felelősséget az elnökség főleg a sajtó figyelmébe ajánlja, amelytől a közvélemény joggal vár magasfokú politikai érettséget.

Befejezésül az elnökség felhívása hangsúlyozza, hogy az országnak most nyugalomra, tevékeny és alkotó munkára, gyakorlati tettekre van szüksége. A párt és az állam vezetése el van szánva, hogy a feltételeket megteremti ehhez. Elvárja azonban a közvélemény teljes támogatását ezekhez az erőfeszítésekhez.

A jugoszláv népgazdaság 1968-ban

● Belgrád (MTI)

A most nyilvánosságra hozott statisztikai adatok szerint Jugoszláviában lényegében sikeresnek minősítik az 1968-as gazdasági évet. Az ipari termelés hat százalékkal, a nemzeti jövedelem öt százalékkal, a munka termelékenysége hét százalékkal, a reáljövedelmek pedig négy százalékkal emelkedtek. A nagykereskedelmi árak növekedését jelentéktelennek minősítették, a kiskereskedelmi árak emelkedése jóval nagyobb mértékű volt. Továbbra is gondot okoz a jugoszláv gazdaság számára, hogy a behozatal messze meghaladta a kivitelt. A mintegy 486 millió dolláros külkereskedelmi mérleghiányt az idegenforgalomból és különböző külföldieknek nyújtott szolgáltatásokból származó bevételek s a mintegy 400 ezer külföldön dolgozó jugoszláv vendégmunkás hazautalásai csökkentik.

Kivégezték a kémeket

● Amman

A jordániai fővárosban hivatalosan bejelentették, hogy szombaton hajnalban végrehajtották a halálos ítéletet két izraeli kémén. A Jordán-folyó nyugati partján fekvő és Izrael által 1967-ben megszállt területekről áttelepült Szubhi Kharrub és Zahran Kharrub a vád szerint 1964 óta kémkedett Izrael javára, rendszeresen havi pénzjuttatás ellenében. 1968-ban tartóztatták le őket, amikor megpróbálták az izraeli megszállás alatt levő területre menekülni.

nye-kedvére a hullámokon. Jó kép, rajta felejttem a szemem. Kollégám, Mihail Ráfailovics észreveszi és megjegyzi:

— A kapitány elvtárs festegetni is szokott. Művészcsalád. A lánya az odesszai opera- és balettszínház tagja. Karmester és rendező...

— Elnézést kérek — szólok közbe — de hány éves a kapitány elvtárs? Egészen fiatalnak látszik.

— Hatvankettő — szólal meg ugyanolyan komolyan a vendéglátónk — Már negyvennégy éve hajózom.

Nem mondhatni, hogy bőbeszédű. Aztán mégis helyet foglal a mellettünk levő asztalnál és válaszol a kérdésekre. Hogy mennyit úszott már? Az Iván Franko 185 ezer kilométert, az ő útjának hosszát azonban nehéz lenne hirtelenjében kiszámítani. És útiélményeinek sincs se szeri, se száma. Nemrég az Antillákra hajóztak, s kikötöttek az egyik szigeten. Előttük ott soha nem járt szovjet hajó. — Meleg fogadtatásban volt résznünk, igaz barátokra találtunk. Valóságos egyetem volt ez a találkozás,

MIKHAEL GRIGOR KAPITÁNY

a hajó személyzete számára is. Álltam a parancsnoki hídon és gyönyörködtem a festői tájban. Egyszer csak érdekes, szép zenére leszek figyelmes. Odanézek a mólóra és látom, hogy a zenészek üres benzines hordókból készített hangszereken játszanak és minden hordónak más a hangja. De volt köztük tam-tam dob, egy gitár és egy énekes is. A mi tiszteletünkre adtak hangversenyt. Utána sok-sok virággal köszöntöttek minket. Mindezt nem lehet elfelejteni.

Engem a festmény izgat, ott a falon. Egy tengerész miért nem idilli kus tájképpel díszíti inkább a lakosztályát, hiszen viharos óceánt elégszer láthat. Vajon emlékezteti a kapitányt valamire?

— Igen. 1927-ben az Elvtárs nevű vitorláhajón inaskodtam. A kapitányok esztelen viselkedése miatt a La Manche csatornában összeütköztünk az Al Kantaro nevű olasz hajóval. Mi szerencsés esetben vészeltük át a katasztrófát. Az Elvtárs orr-része beszakadt, a hatalmas nyíláson zúdult be felé a víz, de a belső falat sikerült eltorlaszolniunk, majd bejutnunk egy kikötőbe. Sajnos, az olasz hajó személyzetéből csak a gépész maradt életben.

Most már értem. Mikhael Grigor az egész világháborút hajóskapitánnyként küzdötte végig. Volt néhány dicséretes tette, de erről nem szívesen beszél, szerénytelenségnek tartja. Háborús élményeit azonban mégis a tanácsalatait felhasználják a fekete-tengeri hajózásban.

Bemutatja a hajóját. S miközben megcsodáljuk a ragyogó folyosókat a szuper-kényelemmel ellátott lakosztályokat, a fényes tálcaasztalokat, a szökőkutakat, az úszómedencét, a könyvtárat, a 150 személynél többi személyt, a virágoskerteket, a presszót, a kapitány ismét elenget a hajóval.

— Amikor ezt éreztük, az ember védelmét és kényelmét tartottuk elsősorban szem előtt. És mondhatom: aki a mi hajónkon utazik, tapasztalhatja, hogy ez sikerült. Háromszázötven fős személyzetünk egyetlen gondja: vendégeink elégedetten búcsúzzanak az Iván Frankótól.

Mi is elégedetten távoztunk. Kíváncsian annak örültem, hogy egy érdekes és kiváló szovjet emberrel találkozhattam.

F. NAGY ISTVÁN